

Archeologisch onderzoek Middelveen IV te Zuidwolde

Inventariserend veldonderzoek d.m.v. Proefsleuven

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 157

Archeologisch onderzoek Middelveen IV te Zuidwolde

Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 157

Definitief

ISSN 1573-5710

Opdrachtgever:
Gemeente De Wolden

Grontmij Nederland bv
Assen, 5 oktober 2006

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek
Middelveen IV te Zuidwolde

Subtitel : Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven
GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 157

Projectnummer : DR 174567

Referentienummer : DR 174567

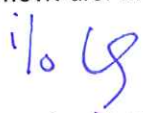
Revisie : 0

Datum : 5 oktober 2006

Auteur(s) : mevr. drs. P. Fijma

E-mail adres : paula.fijma@grontmij.nl

Gecontroleerd door : mevr. drs. M. Hopman

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : dhr. ing. J. Knol

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
E noord@grontmij.nl

Grontmij Nederland bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of uit de toepassing van de gegeven adviezen.

Administratieve gegevens

Datum opdrachtverstrekking	18 januari 2005	
Opdrachtgever	Gemeente De Wolden	
Uitvoerder	Grontmij Nederland bv	
	Mevr. drs. P. Fijma	
Bevoegd gezag	Provincie Drenthe	
	Dhr. dr. W.A.B. van der Sanden	
	Provinciaal archeoloog	
CIS	CIS-nummer: 12175	
Locatie	Gemeente	De Wolden
	Plaats	Zuidwolde
	Toponiem	Middelveen IV
	RD-coördinaten	Centrum: X: 225.330 / Y: 520.090
	Kaartblad	22A

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Algemeen	5
1.2	Doelstelling	5
1.3	Plangebied.....	6
1.4	Aanleiding.....	6
2	Werkwijze	7
2.1	Algemeen	7
2.2	Methode van onderzoek	7
3	Resultaten	8
3.1	Profiel	8
3.2	Sporen.....	9
3.3	Vondstmateriaal.....	9
4	Evaluatie.....	10
4.1	Conclusie.....	10
4.2	Aanbevelingen.....	10
Bijlage 1	Locatie plangebied en werkputten	
Bijlage 2	Kolomopnames	
Bijlage 3	Sporenkaart	
Bijlage 4	Sporenlijst	
Bijlage 5	Literatuurlijst	

1 Inleiding

1.1 Algemeen

De gemeente De Wolden heeft Grontmij Nederland bv opdracht gegeven voor het uitvoeren van een Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven ten behoeve van de woningbouwlocatie Middelveen IV te Zuidwolde. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het Programma van Eisen (PvE) van 7 juli 2004 (Hopman & Van Beek, 2004). Tijdens het veldonderzoek is in overleg met de provinciaal archeoloog afgesproken om één van de zeven proefsleuven niet uit te voeren aangezien in de overige sleuven geen archeologische waarden en veelverstoorde bodemprofielen werden aangetroffen. Op dit punt is afgeweken van het PvE.

1.2 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is het verzamelen van voldoende betrouwbare gegevens om een inventarisatie en waardestelling te kunnen doen van (eventueel aanwezige) archeologische resten. Hierbij wordt gekeken naar de aard, omvang, gaafheid, conservering en de datering van de mogelijk aan te treffen vindplaats(en). Vervolgens wordt de archeologische informatiewaarde, de zeldzaamheid en de contextwaarde in archeologisch en regionaal opzicht bepaald. De noodzakelijke informatie dient verzameld te worden met een minimum aan ingrepen (vlakverdiepingen). Op basis van de verkregen informatie wordt een selectieadvies gegeven, welke kan bestaan uit geen archeologisch voorbehoud, behouden van archeologische waarden of opgraven van archeologische waarden. Het bevoegd gezag neemt uiteindelijk op basis van de verschaft informatie en het selectieadvies, het daadwerkelijke selectiebesluit.

Het onderzoek moet antwoord geven op een aantal vragen, zoals opgesteld in het Programma van Eisen (PvE):

- Bevinden zich in het plangebied archeologische waarden? En indien deze worden aangetroffen;
- Wat is de aard (typering) van de waarden?
- Wat is de ouderdom van de waarden?
- Wat is de omvang van de vindplaats(en)?
- Wat is de relatie tussen de vindplaats(en) en de directe omgeving?
- Hoe is het gesteld met de gaafheid van het bodemarchief ter plaatse, zowel in de horizontale als in de verticale zin?
- Welke graad van waardering dient aan de vindplaats te worden gegeven?

1.3 Plangebied

Het plangebied ligt ten zuiden van het dorp Zuidwolde; ten zuiden van de Landschapslaan en ten oosten van de Ommerweg (zie bijlage 1). Het plangebied was ten tijde van het onderzoek in gebruik als akkerland en grasland. De percelen worden van elkaar gescheiden door hekken en houtwallen. Er zijn geen gebouwen in het terrein aanwezig. Wel komen er enige bomen in het plangebied voor.

1.4 Aanleiding

Men is voornemens in het plangebied woningen te realiseren. Tijdens de bouw van de woningen en het bouwrijpmaken van het terrein kunnen eventueel aanwezige archeologische resten worden verstoord of vernietigd. In het voorjaar van 2004 is daarom door Grontmij een Inventariserend Veldonderzoek uitgevoerd door middel van een booronderzoek. Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een karterend booronderzoek (Fijma & Van Beek, 2004).

Uit het bureauonderzoek blijkt dat in het plangebied podzolgronden worden verwacht. In de directe omgeving van het plangebied is een aantal grafheuvels en mogelijk een grafveld aanwezig. De mogelijkheid bestaat dat het grafveld doorloopt tot in het plangebied. Tevens is er kans op dat zich in het plangebied een nederzettingsterrein bevindt dat bij het grafveld behoort. Het karterend booronderzoek leverde geen aanwijzingen op voor de aanwezigheid van archeologische waarden. In grote gedeeltes van het plangebied werden echter onverstoord bodemprofielen waargenomen. Op deze plaatsen kunnen eventueel aanwezige archeologische resten nog in goede conditie verkeren.

Op basis van de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek is aanbevolen een proefsleuvenonderzoek uit te voeren aangezien een grafveld zich niet duidelijk manifesteert tijdens een booronderzoek. Door middel van een proefsleuvenonderzoek zullen eventueel aanwezige archeologische resten aan het licht komen voordat het gebied bouwrijp wordt gemaakt en worden verrassingen tijdens de uitvoering voorkomen.

2 Werkwijze

2.1 Algemeen

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd van 9 tot en met 13 mei 2005. Hierbij waren vijf archeologen betrokken, nl. een veldarcheoloog (senior archeoloog), twee veldtechnici (medior archeoloog) en twee veldwerkers (waarvan één junior archeoloog). Het is uitgevoerd volgens de in het PvE van 7 juli 2004 opgestelde eisen. Er is gewerkt met een mobiele kraan met een gladde bak. De Grontmij Geogroep heeft van de werkput de RD-coördinaten ingemeten.

Tijdens het aanleggen van werkputten 2 en 4 tot en met 7 bleek dat de bodem in het plangebied grotendeels was verstoord. Bovendien werden er geen archeologische waarden aangetroffen. In overleg met de provinciaal archeoloog van Drenthe is besloten om op basis van de resultaten van werkput 3 te beslissen of werkput 1 diende te worden aangelegd. Uiteindelijk is werkput 1 niet aangelegd.

2.2 Methode van onderzoek

Voorafgaand aan de graafwerkzaamheden zijn zeven werkputten uitgezet met een oostwest-oriëntatie (zie bijlage 2). De werkputten waren 4 m breed en 50 of 100 m lang. Op aanwijzingen van een archeoloog zijn de sleuven op diepte aangelegd. Het afvoeren van de grond (route voor zandverplaatsing) werd tevens in overleg met de archeoloog uitgevoerd.

Het vlak werd aangelegd net onder de B-horizont, circa 0,6 m beneden het maaiveld (m –mv), zodat een leesbaar vlak ontstond. Het vlak van alle werkputten is gecontroleerd op de aanwezigheid van vondsten en grondsporen. Daarna is het getekend (1:50) en gefotografeerd. De hoogte van het vlak ten opzichte van NAP is bepaald. Sporen die in het vlak werden aangetroffen zijn tevens getekend, gefotografeerd en afgewerkt. Van de profielen is uit elke werkput een kolomopname getekend en gefotografeerd.

Nadat de werkzaamheden waren afgerond zijn de werkputten weer dichtgegooid.

3 Resultaten

3.1 Profiel

Op basis van het profiel van de werkputten kan worden gesteld dat de bodemopbouw in het plangebied ter plaatse van drie van de zes sleuven in tact is. De bodem bestaat uit een zandgrond met daarin een podzolprofiel (zie figuur 1 en bijlage 3).

In het oostelijke gedeelte van het plangebied, bij werkputten 2, 4 en 5 is geen inspoelingshorizont aanwezig. Een voormalige eigenaar van grond in het plangebied heeft aangegeven dat hier in het verleden de heide is afgegraven en het zand is verkocht. Dit verklaart de afwezigheid van een podzolprofiel.

Figuur 1: Kolomopname 2, Werkput 6, Foto 6 (foto: mevr. drs. L. Soetens)

Hieronder volgt een beschrijving van het bodemprofiel met podzol. De bouwvoor is ongeveer 0,30 m dik en grijsbruin van kleur. Verder bestaat deze uitmatig humeus, zwak lemig, zeer fijn zand.

De bouwvoor wordt opgevolgd door een bruinrode inspoelingslaag (B-horizont) van ongeveer 0,1 m dikte. De B-horizont bestaat uit zwak humeus, zwak lemig, zeer fijn zand.

Tenslotte wordt onderin het profiel de gele C-horizont onderscheiden. Soms vormt een BC-horizont een overgangslaag tussen de B- en de C-horizont. De C-horizont bestaat uit zwak lemig, matig fijn zand.

3.2 Sporen

Er zijn tijdens het onderzoek geen archeologische sporen aangetroffen. Tijdens het veldonderzoek zijn 110 sporen ingetekend. Deze waren echter allemaal natuurlijk of recent van aard (zie bijlagen 4 en 5).

Figuur 2: Werkput 5, Vlak 1, Foto 7 (foto: mevr. drs. L. Soetens)

De natuurlijke sporen betreffen meestal vlekken met roest of ijzer die onderdeel uitmaken van zogenaamde oerbanken. De recente sporen betreffen meestal kuilen, ploegsporen, ontginningssporen of verstoringen. Er werden enkele sporen aangetroffen met houtskool. De herkomst van de houtskool is onbekend. Wellicht is het van natuurlijke aard of is het afkomstig uit de bouwvoor. Het betreffen in ieder geval geen sporen van archeologisch betekenis, zoals een haardkuil.

3.3 Vondstmateriaal

Zowel tijdens het graven van de proefsleuven als bij het afsteken van het profiel werden geen vondsten gedaan.

4 Evaluatie

4.1 Conclusie

In opdracht van de gemeente De Wolden heeft Grontmij Nederland bv een archeologisch Inventariserend Veldonderzoek uitgevoerd in de vorm van proefsleuven. Het doel van het onderzoek was het verzamelen van voldoende betrouwbare gegevens om een inventarisatie en waardestelling te kunnen doen van (eventueel aanwezige) archeologische resten. Hiervoor moesten een aantal vragen uit het PvE worden beantwoord. Op deze vragen kunnen de volgende antwoorden worden gegeven:

- Er bevinden zich in het plangebied geen archeologische waarden. Tijdens het onderzoek zijn geen antropogene sporen en vondsten aangetroffen. Er werden tijdens het onderzoek meerdere sporen ingetekend. Deze waren echter allen recent van aard of het betroffen natuurlijke roestvlekken.
- Het bodemprofiel in het plangebied is in het westelijke gedeelte van het plangebied onverstoord. Er werd hier een intacte podzolbodem aangetroffen. In het overige gedeelte van het terrein is de grond waarschijnlijk afgegraven, waardoor een podzolprofiel ontbreekt.
- Aan het onderzoeksterrein behoeft geen archeologische waarde te worden toegekend.

Aangezien er geen archeologische waarden zijn aangetroffen tijdens het onderzoek kan er niets worden gezegd over de aard, omvang, gaafheid, conservering en de datering van de mogelijke vindplaats(en).

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het onderzoek is het ons inziens niet nodig een vervolgonderzoek uit te voeren in het plangebied. Het selectieadvies luidt hiermee dat er geen archeologisch voorbehoud is. Het terrein is hiermee vrij van beperkingen ten aanzien van graafwerkzaamheden. Over deze aanbevelingen dient nader overleg plaats te vinden met de provinciaal archeoloog van Drenthe, dhr. dr. W.A.B. van der Sanden, in verband met het door hem te nemen daadwerkelijke selectiebesluit.

Bijlage 1

Locatie plangebied en werkputten

Legenda

Plangebied

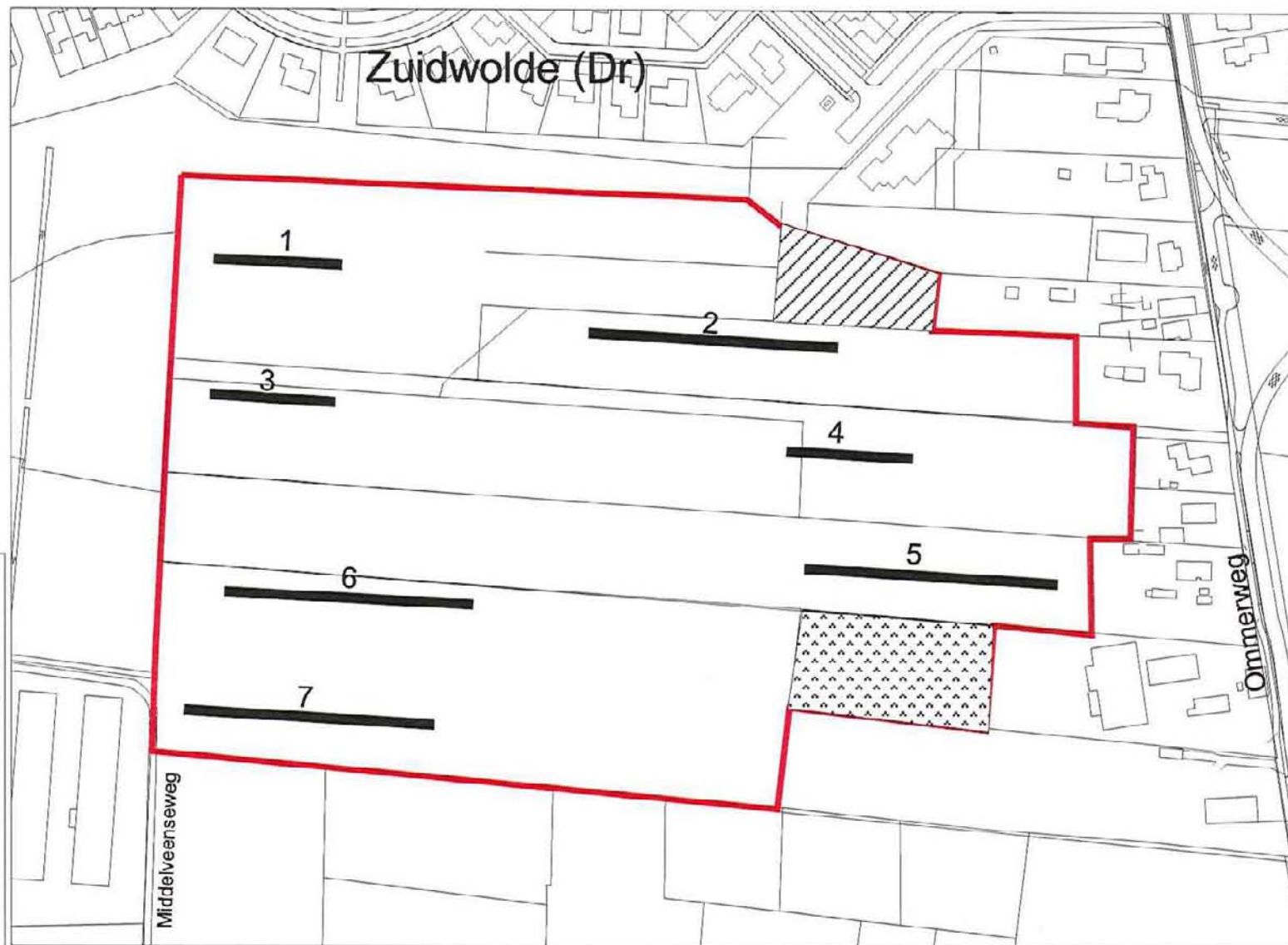
Plangebied

Geen toestemming

Verharding

0 50 100 Meters

Archeologisch Onderzoek Middelveen IV te Zuidwolde

Locatie plangebied en werkputten
Opdrachtgever: Gemeente Zuidwolde
Schaal: 1 : 2.500
Bron: Grontmij

projectnummer: DR 174567

versie 1 datum: 20-06-05

getekend
PvdW

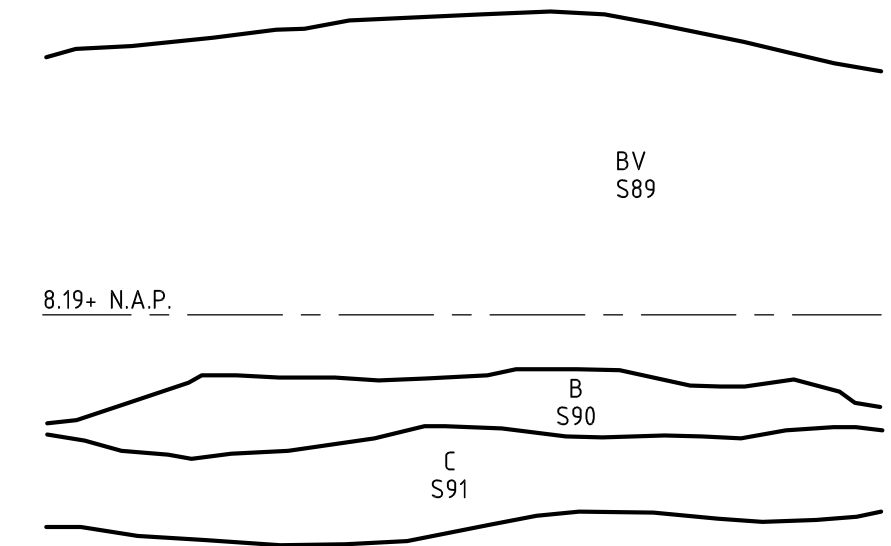
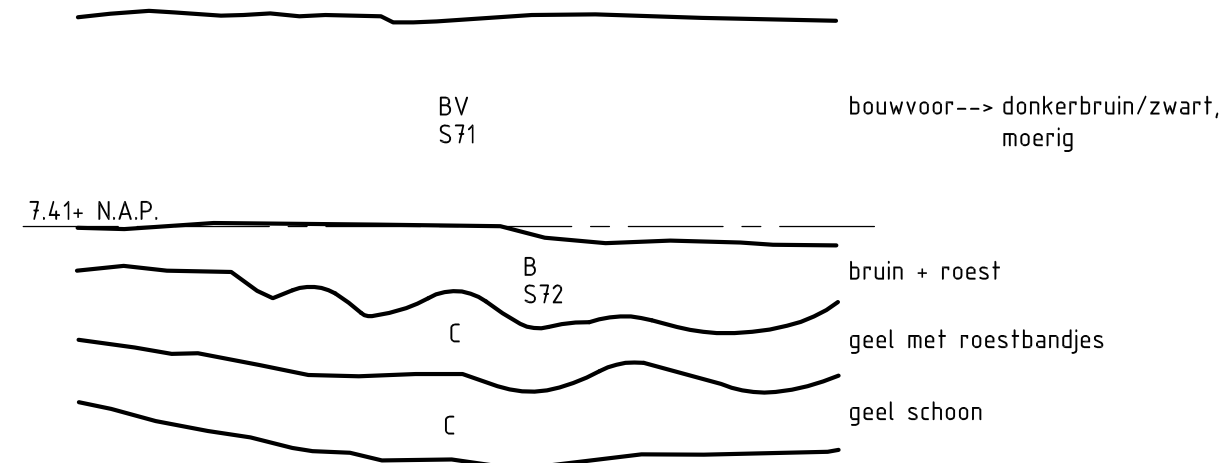
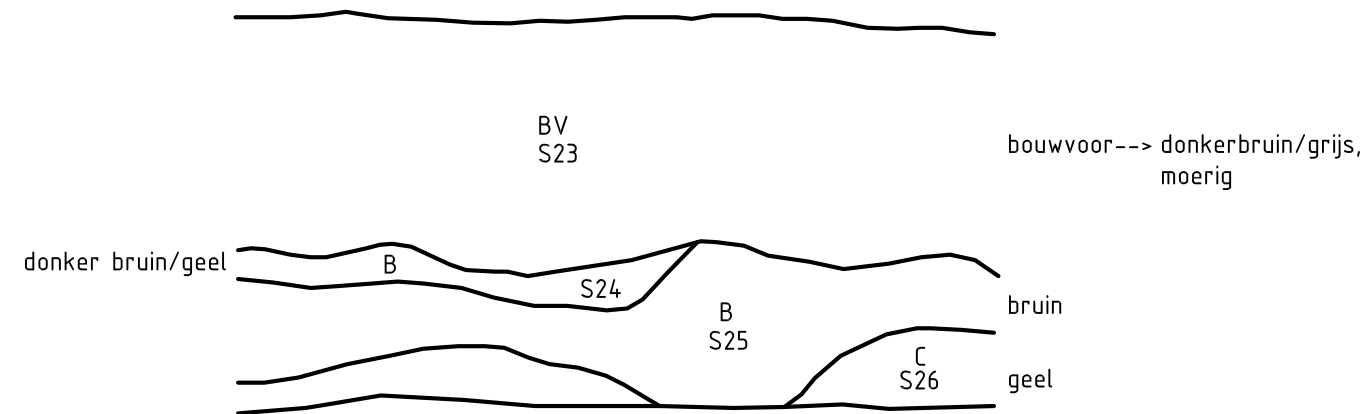
gecontroleerd
PF

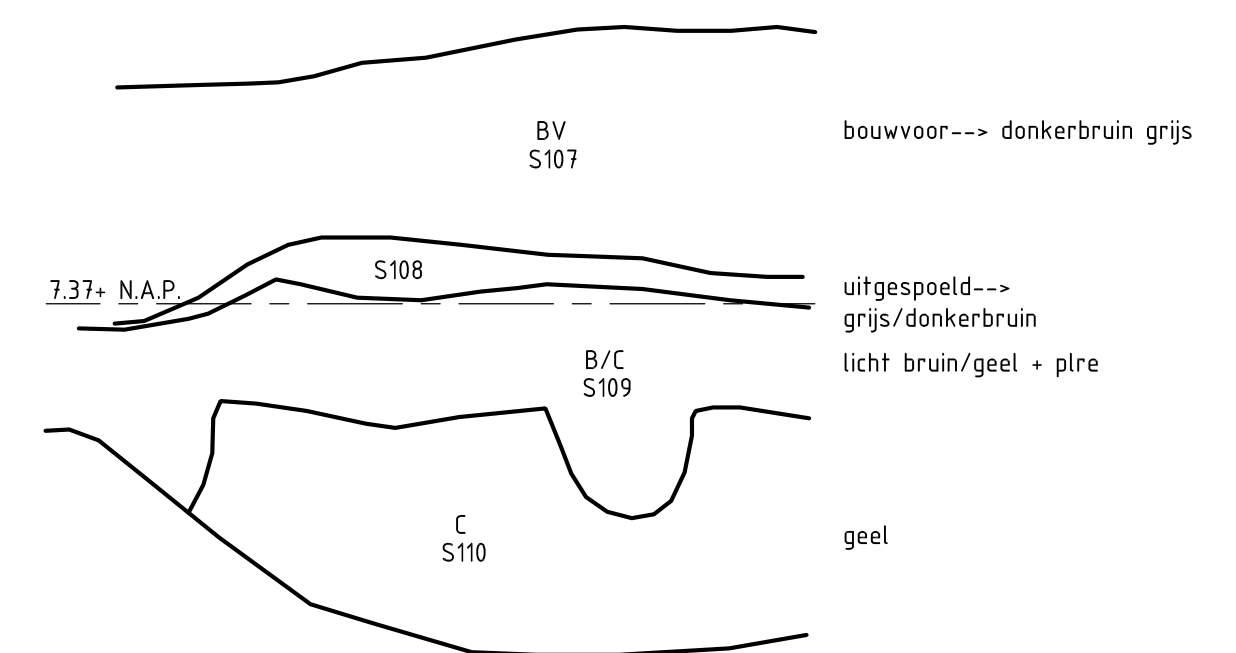
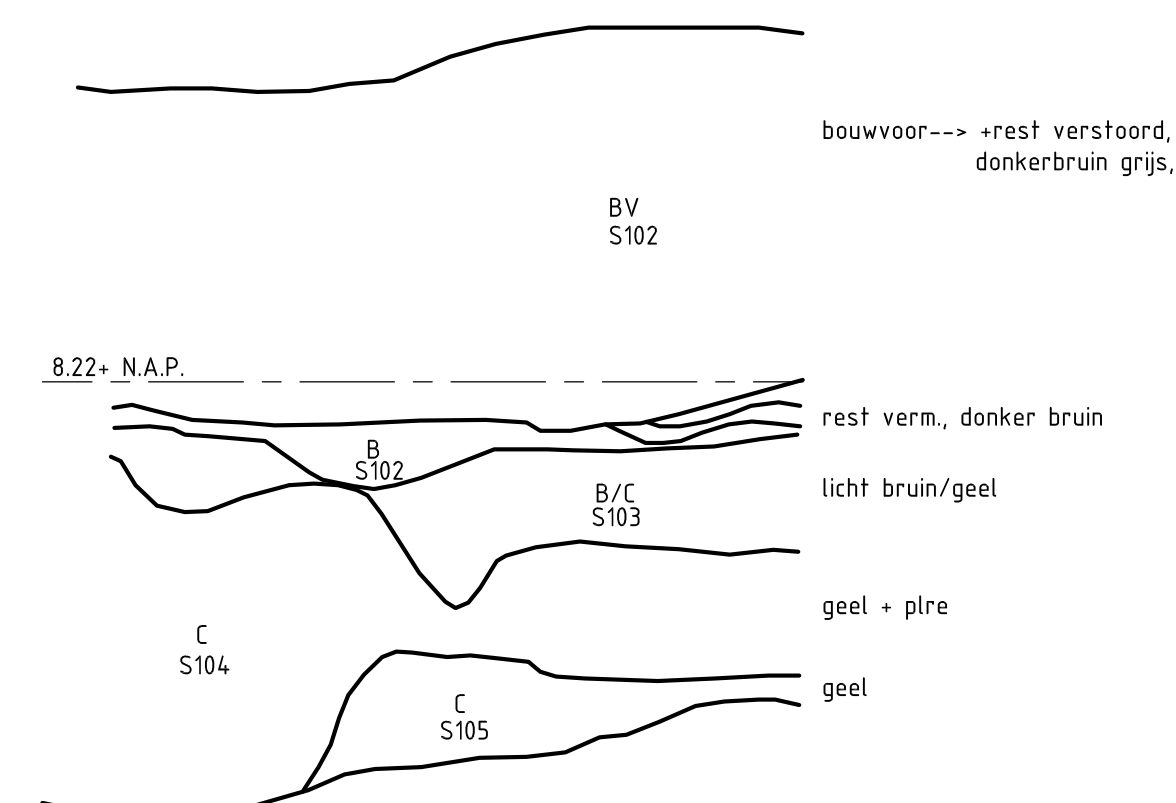
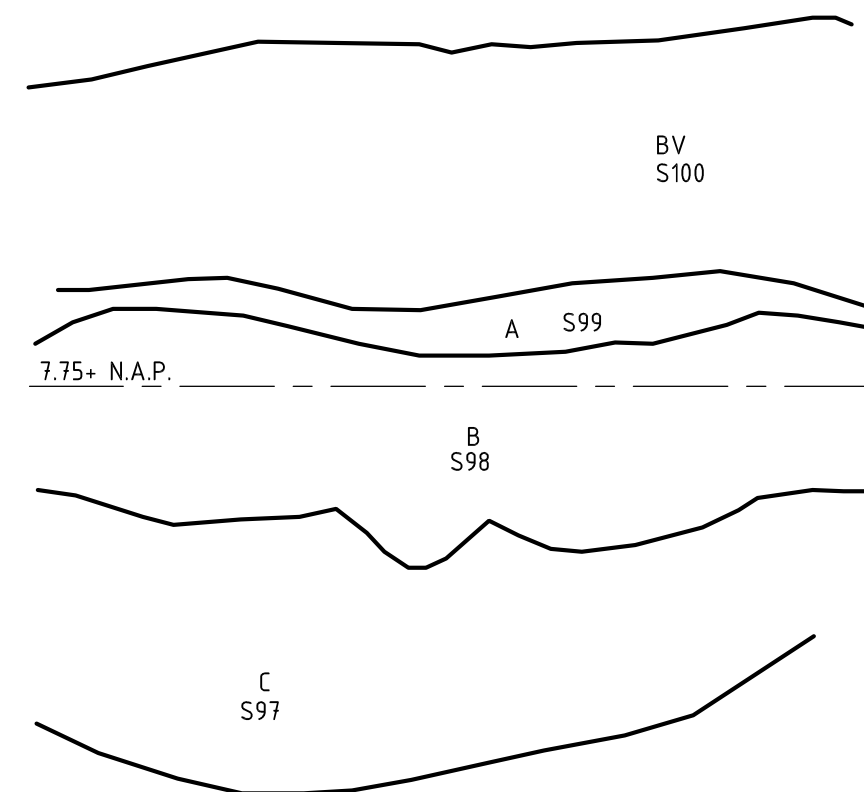
Bijlage 2

Kolomopnames

KOLOMOPNAME 2
schaal 1:10

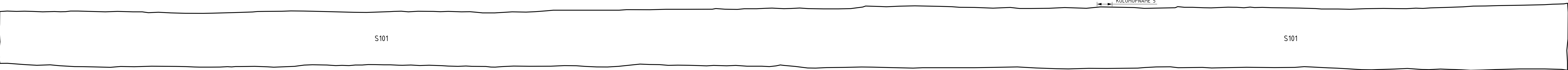
KOLOMOPNAME 5
schaal 1:10

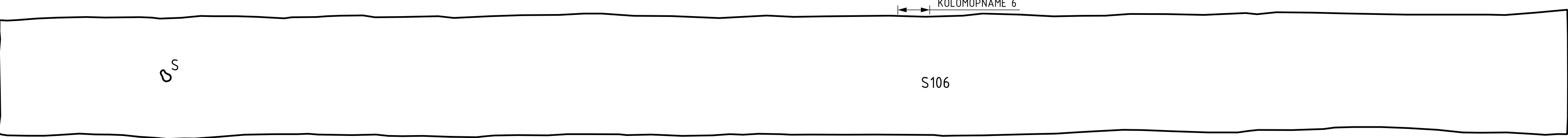
IN BEWERKING D.D. 20-6-05

 Grontmij Project	ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK MIDDELVEEN IV TE ZUIDWOLDE					Grontmij Nederland bv Postbus 29 9400 AA Assen T +31 592 33 88 99 F +31 592 33 06 67 W www.grontmij.com				
	Opdrachtgever Gemeente De Wolden									
Onderdeel kolomopnames inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven										
Code	Wijziging	Dat.	Get.	Gez.	Akk.	Schaal	Bestek nr.	Projectnummer		
						1:10		DR174567		
						Formaat	Bestek nr.	Tekeningnummer		
						A0	01050496 DWG	01-05-0496		
						Datum	Get.	Contr.	Akk.	Bijlage in bladen, blad
						C.W.V.				3

PUT 2
schaal 1:100

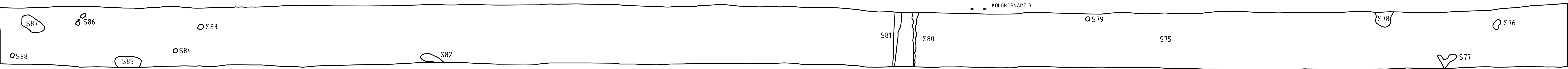
PUT 3
schaal 1:100

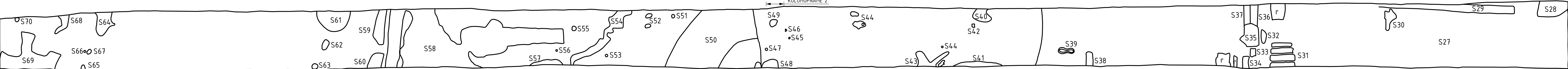
PUT 4
schaal 1:100

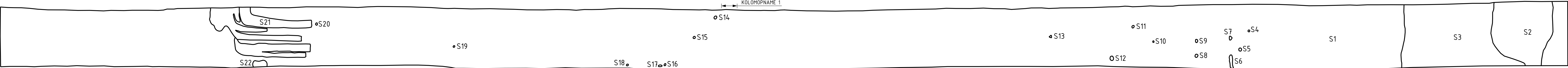
PUT 5
schaal 1:100

PUT 6
schaal 1:100

PUT 7
schaal 1:100

IN BEWERKING D.D. 20-6-05

Grontmij		Grontmij Nederland bv	
Project: ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK		Postbus 28	
MIDDELVEEN IV TE ZUIDWOLDE		9400 AA Assen	
Opdrachtgever: Gemeente De Wolden		T +31 592 33 88 99	
		F +31 592 33 06 67	
		W www.grontmij.com	
Onderwerp: sporenkaart			
inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven			
Code	Wijziging	Dat.	Get.
Bev.	Aan.	Schaal	Bev.
1:100		DR174567	
A0		01050497 DWG 01-05-0497	
E.W.V.		L	

Bijlage 4

Sporenlijst

Projectnaam: Middelveen		Plaats: Zuidwolde	Controle: JJ
Projectnummer: 174567		Gemeente: De Wolden	
Code: 12175	Jaar: 2005	Toponiem: Middelveen IV	

Spoornr.	Aard spoor	Put	Vlak	Vak	Tint	Bijkleur	Textuur	Org. stof	Vondstnr.	Datum	Opmerkingen
1	vlak	7	1		Li	gl	Za			9/5/05	
2		7	1		Li	gr	Za			9/5/05	Verstoord
3		7	1				Za			9/5/05	Verstoord
4		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
5		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
6		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
7		7	1		Do	drgr	Za			9/5/05	Recente Verstoring
8		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
9		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
10		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
11		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
12		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
13		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
14		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
15		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
16		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
17		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
18		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
19		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	

20		7	1		Li	lgr	Za			9/5/05	
21		7	1		Do	dbrgr	Za			9/5/05	Recente verstoring
22		7	1		Do	drbr	Za			9/5/05	Boomval?
23	bv	7	1		Do	dbrgr	Za			10/5/05	Kolomopname 1
24	B	7	1		Do	dbr	Za			10/5/05	Kolomopname 1
25	B	7	1		Do	br	Za			10/5/05	Kolomopname 1
26	C	7	1		Li	gl	Za			10/5/05	Kolomopname 1
27	vlak	6	1		Li	gl	Za			10/5/05	
28		6	1				Za			10/5/05	Recent
29		6	1				Za			10/5/05	Recent
30		6	1		Li	gr	Za			10/5/05	Houtskool
31		6	1		Do	dgrzw	Za			10/5/05	“regelmatige vlekken”, recent
32		6	1		Li	ge/dgr	Za			10/5/05	Rommelig gevlekt, recent
33		6	1		Li	Ge/dgr	Za			10/5/05	Rommelig gevlekt, recent
34		6	1		Li	Ge/dgr	Za			10/5/05	Rommelig gevlekt, recent
35		6	1		Do	dgrzw	Za			10/5/05	Recent
36		6	1				Za			10/5/05	Rommelig, recent
37		6	1				Za			10/5/05	Rommelig, recent
38		6	1				Za			10/5/05	Recent
39		6	1		Do	dgrzw	Za			10/5/05	
40		6	1		Do	dbrzw	Za			10/5/05	Natuurlijk, ijzeroer
41		6	1				Za			10/5/05	Recent, baksteen en glas e.d.
42		6	1				Za			10/5/05	Recent
43		6	1		Do	dbrzw	Za			10/5/05	Natuurlijk, ijzeroer
44		6	1		Do	dbrzw	Za			10/5/05	Natuurlijk, ijzeroer

45		6	1				Za			10/5/05	
46		6	1				Za			10/5/05	
47		6	1				Za			10/5/05	Natuurlijk
48		6	1				Za			10/5/05	Recent
49		6	1		Do	dbrzw	Za			10/5/05	Natuurlijk, ijzeroer
50		6	1		Do	zw	Za			10/5/05	Recent
51		6	1				Za			10/5/05	
52		6	1		Do	dbrzw	Za			10/5/05	Natuurlijk, ijzeroer
53		6	1				Za			10/5/05	
54		6	1				Za			10/5/05	
55		6	1				Za			10/5/05	Natuurlijk
56		6	1				Za			10/5/05	Natuurlijk
57		6	1				Za			10/5/05	Recent
58		6	1		Do	zw	Za	V		10/5/05	Grote verstoring
59		6	1		Do		Za			10/5/05	Recent
60		6	1		Do	zw	Za			10/5/05	Recent
61		6	1				Za			10/5/05	Roesthoudend
62		6	1			grrobr	Za			10/5/05	
63		6	1			grrobr	Za			10/5/05	
64		6	1		Do	zwro	Za			10/5/05	Natuurlijk, roesthoudend
65		6	1			gr	Za			10/5/05	
66		6	1				Za			10/5/05	Natuurlijk
67		6	1			gr	Za			10/5/05	
68		6	1			gr	Za			10/5/05	Natuurlijk, roest
69		6	1			gr	Za			10/5/05	Natuurlijk, roest

70		6	1				Za			10/5/05	
71	bv	6	1		Do	dgrzw	Za			10/5/05	Kolomopname 2
72	B	6	1		Do	br	Za			10/5/05	Kolomopname 2
73	C	6	1		Li	ge	Za			10/5/05	Kolomopname 2
74	C	6	1		Li	ge	Za			10/5/05	Kolomopname 2
75	vlak	5	1		Li	ge	Za			11/5/05	
76		5	1				Za			11/5/05	Verstoorde podzol
77		5	1				Za			11/5/05	Verstoorde podzol met houtskool
78		5	1				Za			11/5/05	Verstoorde podzol met houtskool
79		5	1		Li	lgrbr	Za			11/5/05	
80		5	1			gr	Za			11/5/05	Recent
81		5	1			gr	Za			11/5/05	Recent
82		5	1		Do	dgrbr	Za			11/5/05	Houtskool
83		5	1		Li	lgr	Za			11/5/05	Houtskool
84		5	1		Li	lgr	Za			11/5/05	Houtskool
85		5	1		Do	drobr	Za			11/5/05	Houtskool
86		5	1		Li	lgr	Za			11/5/05	Veel houtskool
87		5	1		Do	dbrgr	Za			11/5/05	Grijze vlekken met houtskool
88		5	1		Li	lbrgr	Za			11/5/05	Houtkoolspikkels
89	bv	5	1				Za			11/5/05	Kolomopname 3
90	B-restant	5	1				Za			11/5/05	Kolomopname 3
91	Verst. C	5	1				Za			11/5/05	Kolomopname 3
92		4	1				Za			12/5/05	
93		4	1				Za			12/5/05	Bv met houtskool in B
94		4	1				Za			12/5/05	Recent

95		4	1				Za			12/5/05	
96		4	1				Za			12/5/05	Verstoord
97	C	4	1				Za			12/5/05	Kolomopname 4
98	B	4	1				Za			12/5/05	Kolomopname 4
99	A	4	1				Za			12/5/05	Kolomopname 4
100	bv	4	1				Za			12/5/05	Kolomopname 4
101	vlak	2	1		Li	ge	Za			12/5/05	
102		2	1		Do	dbrgr	Za			12/5/05	Kolomopname 5
103	B	2	1		Do	dbr	Za			12/5/05	Kolomopname 5
104	C	2	1			ge	Za			12/5/05	Kolomopname 5
105	C	2	1			ge	Za			12/5/05	Kolomopname 5
106	vlak	3	1		Li	ge	Za			13/5/05	
107	bv	3	1		Do	dbrgr	Za			13/5/05	Kolomopname 6
108	Lichte uitspoelingslaag	3	1		Li	grbr	Za			13/5/05	Kolomopname 6
109	BC	3	1		Li	lbrge	Za			13/5/05	Kolomopname 6
110	C	3	1		Li	ge	Za			13/5/05	Kolomopname 6

Bijlage 5

Literatuurlijst

Fijma, P. & J.L. van Beek, 2004. *Archeologisch onderzoek Bestemmingsplan Middelveen IV te Zuidwolde. Inventariserend Veldonderzoek*. Grontmij Archeologische Rapporten 4. Grontmij, Assen.

www.grontmij.nl